

Ungdom med kort botid i Norge.

Sluttrapport fra prosjektene i Telemark

Til sammen har 13 skoler i Telemark deltatt i prosjektet «Ungdom med kort botid i Norge» i regi av Nasjonalt Senter for Flerspråklig Opplæring og i samarbeid med Høgskolen i Telemark. Målet for prosjektet var å øke kunnskap og bevissthet om de minoritetsspråklige elevenes opplæringssituasjon. Hvilke utfordringer møter de nyankomne på min skole, og hvordan hjelpe denne elevgruppen, har vært sentrale spørsmål skolene ble bedt om å stille seg og å besvare. Svarene dannet rammene for prosjektene skolene har jobbet med i prosjektperioden.

Prosjektgjennomføring

Prosjektperiode:

Februar 2014 - juni 2015

Målgruppe:

Lærere og ledere i ungdomsskole, videregående skole og voksenopplæringa, som arbeider med ungdommer med kort botid i Telemark

Prosjektorganisering:

Det ble satt ned en *arbeidsgruppe*, bestående av representanter fra NAFO, skoleeier, Fylkeskommunen, Fylkesmannen og Høgskolen i Telemark. Arbeidsgruppa var sentral i startfasen og deltok også på samlingene. Hver skole satte ned en *ressursgruppe* på 2-3 lærere og valgte en prosjektleder som hadde ansvar for gjennomføringa av prosjektet ved skolen. Skolene ble veiledet av Tone Klakegg fra Fylkeskommunen og Jolanta Gulliksen fra Høgskolen i Telemark. Veilederne ga en skriftlig og flere muntlige veiledninger på nettverkssamlinger.

Prosjektene ble videre organisert i form av 2 *storsamlinger* og 4 *nettverkssamlinger*. Storsamlingene var åpne samlinger, mens nettverkssamlingene var kun for de involverte skolene. Nettverkssamlingene ble organisert etter følgende prinsipp: 1) faglig innputt, 2) framlegg fra 2 projektskoler i plenum, 3) refleksjon på nivå, og 4) arbeid i ressursgruppene + veiledning fra HiT/Fylkeskommune/NAFO.

Deltakere:

Lærere og ledere fra Bamble, Kragerø, Skien og Porsgrunn. Til sammen deltok 13 skoler: 2 voksenopplæringssentre, 5 videregående skoler, 5 ungdomsskoler og en barneskole (Velkomstklasse for ungdomstrinnet)

Oversikt over prosjektene

Kommune	Skole	Prosjekttittel
Bamble	Bamble vgs.	Innføring av gode informasjonsrutiner
Kragerø	Kragerø skole	Overgang til videregående skole – karriereveiledning til elever og foresatte
	Kragerø vgs.	Forberedende kurs/innføringsklasse for minoritetsspråklige
Porsgrunn	Stridsklev skole	Ungdom med kort botid – reorganisering av velkomstklassetilbudet
	Tveten ungdomsskole	Hvordan få alle lærere på vår skole til å involvere seg i språklæringen til elevene?
	Porsgrunn vgs.	Valg av kartleggingsverktøy
	Porsgrunn Voksenopplæringscenter	På vei til framtida
Skien	Gulset ungdomsskole	God systematikk i overgang
	Lunde barneskole, ungdomsskolegruppe i Velkomstklassen	Skriving og digital kompetanse
	Menstad ungdomsskole	Helhetlig opplæringstilbud for elever med særskilt norskopplæring
	Skien vgs.	Vg1 over 2 år
	Skogmo vgs.	Database – ord- og begrepslæring knyttet til programfag og fellesfag
	Skien kommunale voksenopplæring	Hvordan kan vi hjelpe elevene til å innse at egen innsats har betydning?

Resultater fra de deltagende skolene i prosjektet

Det er tre hovedområder som peker seg ut når en oppsummerer prosjektperioden. Det første er knyttet til forbedring av organisering av opplæringa, det andre har fokus på fag og det tredje handler om involvering av elever og foresatte i utdanningsløpet. Rapportene fra skolene er gjennomgående positive og viser at skolene er fornøyd med deltakelsen i og gjennomføringen av prosjektet.

Skole	Resultat
Ungdomsskoler	<p>Menstad u. skole: Skolen har utviklet nye rutiner for mottak av elever midt i skoleåret. Økt fokus på samarbeid med vgs.</p> <p>Gulset u. skole: Utarbeidet nye rutiner ved overgang fra Velkomstklassen - ressursperm til bruk for lærerne og hospiteringsordning. Klar ansvarsfordeling mellom ulike personer på skolen. Tett samarbeid med Velkomstklassen er nødvendig for å få en god overgang</p>

	<p>Lunde barneskole, Velkomstklassen for ungdom: Utvikling av digital kompetanse og skrivekompetanse gjennom bruk av nettbrett. Fokus på ord- og begrepsinnlæring, tekstskaoping av sammensatte tekster. Erfaringene viser stor positiv effekt på motivasjon, selvstendighet i skrivingen og muntlige ferdigheter.</p> <p>Stridsklev skole: Reorganisering av Velkomsttilbudet og hospiteringsordning for elevene ved overgang til ny skole. Kjente lærere fra velkomsttilbudet følger elevene de første ukene på den nye skolen.</p> <p>Kragerø skole: Systematisk overgangsarbeid på egen skole og etablering av gode samarbeidsrutiner mellom ungdomskolen og vgs. Rutinene er forankret i skolens systemer. Foreldresamarbeid og involvering av foreldre gjennom foreldremøter med tolk, kartlegging for å gi individuell veiledning. Økt satsning på samarbeid med foresatte har bidratt til større bevissthet om den viktige rollen foresatte spiller når de involveres i opplæringa, særlig i tilknytning til valg av og gjennomføring av videregående skole.</p> <p>Tveten u.skole: Skolen har utarbeidet et eget språklæringsverktøy (Språktrappa) der de har samlet metoder og arbeidsmåter for innlæring av ord og begreper. Språktrappa er inkludert i skolens fag- og årsplaner. Økt kunnskap og bevissthet om rollen alle lærerne har i arbeidet med språk i alle fag.</p>
Videregående skoler	<p>Porsgrunn vgs.: Identifiserte alle elever med kort botid, kartla disse og gav disse elevene særskilt språkopplæring for første gang</p> <p>Kragerø vgs.: Kartla flerspråklig søkere til videregående skole for så å gi en god veiledning om å søke innføringsklasse istedenfor å gå rett inn på vg 1. Vektla god informasjonsflyt mellom ungdomsskole og vgs og oppstart. Tok i bruk elevenes språkkompetanse- elever med samme morsmål snakket sammen om ulike temaer. Elever med lite skolegang fikk mulighet til å gå to år i innføringsklassen. Hospitering i klassene for å sikre riktig valg av programfag, samtale med hver enkelt elev.</p> <p>Skogmo vgs.: Har starta opp en database med ord, uttrykk og bilde på norsk og ulike språk representert i elevgruppa. Dette er ord og begreper satt inn i tankekart med bilder /symboler til bruk i alle fag.</p> <p>Bamble vgs.: Avd.leder har hatt samtaler med alle flerspråklige elever for å kartlegge elevenes bakgrunn og for å støtte dem i videre utdanning og har hatt eget foreldremøte for flerspråklige elever.</p> <p>Skien vgs.: Har starta opp muligheten for å ta vg1 over to år. Elevene kan ta eksamen i noen fag allerede det første året. De får god veiledning for videre skolevalg gjennom blant annet hospitering i klassene / programområde.</p>

<p>Voksenopplærings-sentre</p>	<p>Skien voksenopplæringscenter: Har arbeidet med å bevisstgjøre elevene at egen innsats har stor betydning for å lykkes med skolearbeidet. Lærerne har endret og forbedret arbeidsplanene og gitt elevene tettere oppfølging av leksearbeidet. Elevene har fått egne pc'er.</p> <p>Porsgrunn voksenopplæringscenter: Skolen har lagt til rette for at elevene får anledning til å hospitere ved videregående skoler. Skolen har fått til et nærmere samarbeid med videregående skoler.</p>
--------------------------------	---

Samlede prosjekterfaringer:

Følgende moment nevnes:

- **Felles forståelse.** Flere rapporterer at de har utviklet en felles forståelse for hvilke faglige og sosiale utfordringer ungdom med kort botid møter på skolen, særlig i overgangen mellom ulike skoleslag. Dette har bidratt til at flere har satsset på å utvikle ny eller forbedret organisering av mottak av elever, med klar ansvarsfordeling, nye rutiner implementert i skolens øvrige planer og god systematikk. Økt bevissthet hos personalet og fokus på kvalitet ser mange av skolene som et tydelig og positivt resultat av prosjektarbeidet.
- **Gode ideer.** Prosjektet har bidratt til økt fokus og spredning av gode ideer. Flere skoler rapporterer at de har knyttet og styrket kontakt med andre skoler, bl.a. med tanke på fremtidig og allerede eksisterende hospiteringsordning.
- **Kompetanseheving.** Prosjektet har bidratt til økning og spredning av kompetanse, og mange nevner at de er fornøyd med de faglige bidragene på samlingene. I tillegg nevnes at kompetansehevingen har hatt god effekt på hele skolen, ikke bare på ressursgruppa. Både fagkunnskap og erfaringer fra andre skoler er blitt videreformidlet til organisasjonene.
- **Samarbeid.** Flere skoler forteller at prosjektet har styrket samarbeidet innenfor skolen - mellom lærere, rådgivere, rektor, inspektører, miljøterapeuter og sosiallærere.
- **Utfordring** i arbeidet med prosjekt om minoritetsspråklig ungdom med kort botid. Som særlig utfordrende nevnes at det var vanskelig å finne tid til samarbeid i ressursgruppa, og tid til samarbeid med de øvrige lærerne på skolen. Det etterlyses bedre tilrettelegging for prosjektarbeid på egen skole. På mange skoler blir ikke arbeidet med denne elevgruppa prioritert av ledelsen.

Veien videre

- Det etterlyses både et kommunalt og et fylkeskommunalt nettverk som har fokus på flerspråklige barn og unge i skolen. Slike nettverk vil bidra til både kunnskapsspredning og erfaringsdeling.
- Det er et ønske om at det jobbes videre på kommunalt og fylkeskommunalt nivå med å øke kompetansen på flerspråklig i skolen.
- Mange av skolene understreker at prosjektet bare er en start og er opptatt av å implementere gode erfaringer og videreutvikle arbeidet på skolene. En av skolene har et

ønske om at skolens prosjektgruppe møtes jevnlig for å holde tak i arbeidet med ungdom med kort botid.

- Flere skoler etterlyser tospråklige lærere i skolen.
- En av skolene ønsker et lovpålagt forkurs i videregående opplæring for elever med kort botid i Norge.

Juni 2015

Tone Klakegg

Jolanta Gulliksen

Vigdis Glømmen

Telemark fylkeskommune

Høgskolen i Telemark

NAFO